

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.II.21.241/2016/4.szám

A Szegedi Ítéltábla a dr. Gönczö László ügyvéd által képviselt felperesnek - a Kardos, Pető és Törőcsik Társas Ügyvédi Iroda(ügyintéző ügyvéd: dr. Törőcsik Tamás) által képviselt I. r. és a Szenté & Szenté Ügyvédi Iroda (ügyintéző ügyvéd: dr. Szenté Istvánügyvéd) által képviselt II. r. alperesek ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása és egyéb iránt indított perében a Szegedi Törvényszék 15.P.22.269/2015/26. számú, 2016. július 14. napján kelt ítélete ellen a felperes által 28. sorszám alatt benyújtott fellebbezés alapján lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

í t é l e t e t:

Az elsőfokú bíróság ítéletét **helybenhagyja** azzal a pontosítással, hogy az állam terhén maradó elsőfokú eljárási illeték összege helyesen 114 105 (száztizennégyezer-százöt) Ft.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 60 000 (hatvanezer) Ft másodfokú perköltséget.

A feljegyzett 152 140 (százötvenkettőezer-száznegyven) Ft fellebbezési eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

A felperes és az I. r. alperes 2007. június 29. napján svájci frank alapú, a **(hitelszámla száma)** számú hitelszámlához kapcsolódó fogyasztási (személyi) kölcsönszerződést kötöttek egymással. Ebben a kölcsön összegét 8641,98 CHF-ben - a szerződéskötés napján az I. r. alperes által jegyzett deviza vételi árfolyamot alapul véve 1 274 000 Ft-ban -, a futamidőt 86 hónapban, a havi (fix) törlesztő részletek összegét 22 953 Ft-ban határozták meg.

A felek a szerződésben - többek között - rögzítették az alábbiakat:

- „Az adós tudomásul veszi, hogy a futamidő során felmerülő árfolyam- és/vagy kamat, és/vagy kezelési költségnövekményből eredő különbözetet az utolsó törlesztőrészlettel együtt, vagy amennyiben a különbözet meghaladja a fix forint törlesztőrészlet 20 %-át, akkor a Bank által megállapított újabb esedékességkor köteles megfizetni. A futamidő növekmény maximuma 12 hónap lehet, amelynek mértékéről a Bank az ügyfelet tájékoztatni köteles. Az adós tudomásul veszi, hogy a szerződés szerinti utolsó esedékességet követően fennmaradó tartozást a személyi kölcsön Üzletszabályzatának 3.8. pontjában leírtak szerint köteles megfizetni.”

- „Jelen személyi kölcsönszerződés az (.....) Bank Nyrt. mindenkor hatályos Általános üzletszabályzatával, a Személyi kölcsön üzletszabályzatával, valamint annak elválaszthatatlan részélt képező részét képező, a Személyi kölcsön Hirdetményével illetve az aláírt kockázatfeltáró nyilatkozattal együtt érvényes."

A felperes a szerződésben hivatkozott kockázatfeltáró nyilatkozatot a szerződéskötés napján - teljes bizonyító erejű magánokiratba foglaltan - megtette, abban - többek között - kijelentette az alábbiakat:

„Elfogadom, hogy a kölcsönszerződésben rögzített eredeti futamidő alatt az árfolyam és/vagy a kamat, és/vagy a kezelési költség változása miatt a fix havi törlesztő részlet nem változik, viszont a hitel futamideje módosulhat...

...Tudomásul veszem, hogy amennyiben a fix forint törlesztőrészletű deviza alapú személyi kölcsön futamideje alatt rendkívüli árfolyamváltozás következik be, (a hitel felvételekor érvényes árfolyam a kölcsön futamideje alatt -50 %-kal elmozdul), akkor a Bank jogosult a fix forint törlesztőrészlet megváltoztatására...

...Tudomással bírok arról, hogy a kölcsönszerződésben rögzített deviza árfolyama napról napra változik (svájci frank esetében pedig bármilyen irányban és bármilyen mértékben)...

... a devizában nyilvántartott személyi kölcsön folyósítását úgy kérem, hogy az árfolyamváltozásokból eredő kockázat jellegét teljes körűen megismertem, megértettem, a felmerülő kockázatot viselem."

Az I. r. alperes 2015. október 13. napján a felperessel kötött kölcsönszerződést felmondta, és a szerződésből eredő követelését engedményezte a II. r. alperesre.

A felperes pontosított keresetében egyetemlegesen kérte kötelezni az alpereseket 301 756 Ft és a perköltsége megfizetésére. Keresetét az 1996. évi CXII. tv. (a továbbiakban: Hpt.) 203. §-ára és a Kúria 2/2014. számú PJE határozatában foglaltakra alapította, az érvénytelenség jogkövetkezményének levonását a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. tv. (a továbbiakban: 1959-es Ptk.) 237. § (2) bekezdése alapján kérte. Kereseti kérelmének indokolása szerint a kockázatfeltáró nyilatkozat szövegéből egyértelműen megállapítható, hogy az árfolyamkockázat csak 50 %-os mértékű árfolyamváltozás erejéig terheli, mert a nyilatkozat hatodik bekezdése ezt a százalékos mértéket jelöli meg mint olyat, amely esetleg bekövetkezhet. Az 50 %-os mértékű árfolyam-emelkedéssel számolva (3. sorszámú beadvány melléklete) álláspontja szerint fizetési kötelezettsége összesen 2 478 924 Ft lett volna a futamidő alatt, ebből levonandó a törvényi elszámolás során megállapított, az I. r. alperes által tisztességtelenül felszámított összeg (38 194 Ft), továbbá az I. r. alperes által méltányosság alapján elengedett 464 109 Ft, így összesen 1 976 621 Ft-ot kellett teljesítenie. Ezzel szemben megfizetett már 2 278 379 Ft-ot, ezért a két összeg különbözete a részére visszajár.

Az alperesek érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Álláspontjuk szerint a felperes által aláírt kockázatfeltáró nyilatkozat mindenben megfelel a Kúria 2/2014. számú Polgári jogegységi határozata 1. pontjában foglalt követelményeknek, részletes tájékoztatást ad a hitel valamennyi kockázatáról, fix és normál hitelkonstrukció esetére lebontva. Hangsúlyozták, az árfolyamváltozás mértékére nézve nem volt lehetőségük és kötelezettségük a fogyasztót tájékoztatni. Kiemelték, az okiratban a felperes maga is akként nyilatkozott, hogy az árfolyamváltozásból eredő kockázatot megértette, azt viseli.

Az elsőfokú bíróság ítéletével elutasította a keresetet, kötelezte a felperest az I. és a II. r. alperes javára perköltség megfizetésére, és megállapította, hogy az elsőfokú eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet indokolása szerint a peres felek az 1959-es Ptk. 658. § e) pontja szerinti deviza alapú fogyasztói szerződést kötöttek. A Kúria 6/2013. számú Polgári jogegységi határozatának indokolásában foglaltakra utalva részletezte a deviza alapú hitelezés lényegét. Megállapította, a perbeli kölcsönszerződés, illetve a felperes által aláírt kockázatfeltáró nyilatkozat egyértelműen tartalmazza, hogy az árfolyam változásának következményeit korlát nélkül a felperes viseli. Kifejtette, a nyilatkozat felperes által hivatkozott hatodik bekezdéséből nem lehet arra következtetni, hogy az árfolyamváltozás mértéke maximum 50 %-os lehet, és ezért csak az ilyen mértékű árfolyam-különbözetet kell viselnie a felperesnek. Ellenkezőleg, a nyilatkozat érintett mondata arra utal, hogy az árfolyam szélsőséges mértékben, akár 50 %-ot meghaladóan is változhat. Hangsúlyozta, a hivatkozott kikötés nem a felperesre terhelhető árfolyamváltozásból eredő fizetési kötelezettség maximális mértékét jelöli, hanem a „rendkívüli árfolyamváltozás” fogalom-meghatározását adja, azaz azt, hogy milyen mértékű árfolyamváltozásból eredő fizetési kötelezettség terhelhető ki fix konstrukció esetében is a fogyasztóra a futamidő lejárta előtt. Kiemelte, a bizonyítási eljárás során nem igazolódott, hogy a felperes a szerződéskötéskor a kockázatfeltárást tartalmazó okirat tartalmához képest attól eltérő olyan tájékoztatást kapott, amely alapján alappal bízhatott abban, hogy az általa viselendő árfolyamkockázatnak nincs reális valószínűsége, vagy hogy az valamilyen mértékben korlátozott.

A fenti indokokra tekintettel nem találta alaposnak a keresetet. A felperes által kért marasztalási összeghez igazodó perértékből kiindulva határozta meg a felperest terhelő perköltséget és az állam által viselendő elsőfokú eljárási illetéket.

Az ítélet ellen a felperes nyújtott be fellebbezést, amelyben annak kereseti kérelme szerinti megváltoztatását kérte. Hangsúlyozta, a perbeli szerződéshez kapcsolódó kockázatfeltáró nyilatkozat hatodik bekezdése egyértelmű a tekintetben, hogy a CHF/forint árfolyam a szerződéskötéskor irányadó mértékhez képest legfeljebb 50 %-kal mozdulhat el, ezért az e fölötti árfolyam-különbözetet nem köteles viselni, hiszen a szerződés alapján joggal gondolhatta, hogy csak korlátozott mértékben terheli őt az árfolyamkockázat viselésének kötelezettsége.

Az alperesek fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult.

A fellebbezés **alaptalan**.

Az elsőfokú bíróság a per főtárgya tekintetében helyesen állapította meg a tényállást, az abból levont jogi következtetései is helytállóak, ezért az ítélet tábla - e körben - helyes indokai alapján hagyta helyben az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján.

Az ítélet tábla mindenben osztja az elsőfokú bíróság álláspontját a deviza alapú szerződéstípus lényegére, jellemzőire, ezen belül is e szerződéstípus árfolyamkockázatra vonatkozó sajátosságaira és a kialakult bírói gyakorlatra vonatkozóan. A fellebbezés kapcsán a következőket hangsúlyozza:

A szerződéskötés időpontjában hatályos Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdése értelmében a lakossági ügyféllel kötött devizahitel nyújtására irányuló szerződés esetén a pénzügyi intézménynek fel kellett tárnia a szerződéses ügyletben az ügyfelet érintő kockázatot, amelynek tudomásulvételét az ügyfélnek aláírásával kellett igazolnia, a kockázatfeltáró nyilatkozatnak tartalmaznia kellett az árfolyamkockázat ismertetését, valamint annak a törlesztő részletekre gyakorolt hatását. Jelen esetben tény, hogy az alperes elkészítette a Hpt. fenti rendelkezésének megfelelő tartalmú tájékoztatást, az azt tartalmazó okiratban rögzített nyilatkozatával a felperes az ügylet árfolyamváltozásból eredő kockázatát tudomásul vette, a külön kockázatfeltáró nyilatkozatot aláírta. Azt maga sem vitatta, hogy tisztában volt azzal, árfolyam-különbözet megfizetésére köteles,

álláspontja azonban az volt, hogy az I. r. alperes e körben adott tájékoztatása nem volt egyértelmű, abból nem lehetett megállapítani, hogy ezzel összefüggésben milyen mértékű fizetési kötelezettség terheli, és hogy annak milyen hatása van a törlesztő részletekre. Állította, ebből adódóan úgy értelmezhetette a szerződést, hogy a kockázatviselési kötelezettsége korlátozott, az őt csak 50 % árfolyam-különbözet erejéig terheli, az e mértéket meghaladó árfolyameltérésből eredő kockázatot nem kell viselnie.

A bíróságnak azonban nem azt kellett vizsgálnia, a felperes hogyan értette az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó tájékoztatást, hanem - ahogyan azt az elsőfokú bíróság is helyesen fejtette ki - azt, hogy az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó - figyelemmel a szerződés szövegére, valamint a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra is - hogyan érthette azt (Kúria 2/2014. PJE határozat 1. pont).

Az ítélet táblája álláspontja szerint a nyilatkozat - ellentétben a felperes álláspontjával - egyértelműen elmagyarázza, hogy fix havi törlesztésű szerződés esetén a havi törlesztő részlet többek között az árfolyam változása miatt a kölcsön futamideje alatt - főszabály szerint - nem változik, ellenben a futamidő maximum 12 hónappal meghosszabbodhat (kockázatfeltárási nyilatkozat negyedik és ötödik bekezdés). A nyilatkozatnak a felperes által hivatkozott része - amelyre a keresetét is alapította - a fenti főszabálytól eltérő rendelkezést tartalmazza, vagyis azt az esetet, amikor az árfolyamváltozás a kölcsön futamideje alatt a hitel felvételekor érvényes árfolyamhoz képest 50 %-kal elmozdul. Ezt nevezi a kockázatfeltárási nyilatkozat „rendkívüli árfolyamváltozásnak”, ami - az általános szabálytól eltérően - jogosulttá teszi a kölcsönadó bankot arra, hogy a havi fix törlesztő részletet megváltoztassa. Ezt a rendelkezést a szavak általános nyelvtani értelméből kiindulva sem lehet akként értelmezni - ahogyan azt a felperes tette -, miszerint az árfolyamváltozásból eredő többletfizetési kötelezettség legfeljebb csak 50 % mértékig terheli őt. A kockázatfeltárási nyilatkozat normál deviza konstrukcióra vonatkozó rendelkezésének 2. pontja egyértelmű a tekintetben, hogy az a megállapítás a fix törlesztő részletű szerződésekre is vonatkozik, miszerint a kölcsönszerződésben rögzített deviza árfolyama napról napra változik (svájci frank esetében pedig bármilyen irányban és bármilyen mértékben). A nyilatkozat utolsó bekezdése pedig tartalmazza, hogy a felperes a felmerülő kockázatot viseli, a viselendő kockázat korlátozott voltára utaló kitétel a nyilatkozat e részében sem szerepel.

Az előbbiekből az átlagosan tájékozott, ésszerűen figyelmes fogyasztó egyértelműen arra vonhatott le következtetést, hogy az árfolyamváltozásból eredő kockázatnak nincs felső határa, és az őt korlátlan mértékben kizárólagosan terheli.

Mint ahogyan arra az elsőfokú bíróság is helyesen utalt, a felperesnek nem sikerült bizonyítania azt az állítását, miszerint az írásbeli tájékoztatáshoz képest szóban olyan tájékoztatást kapott a szerződéskötésben az I. r. alperes részéről résztvevő személyektől, amely az őt terhelő árfolyam-különbözet mértékét illetően elbizonytalanította, vagy esetleg a szerződés (nyilatkozat) értelmezését az irányban befolyásolta, ahogy végül ő azt értelmezte.

A fogyasztót is terhelő együttműködési kötelezettségből eredően a jóhiszeműség és a tisztesség követelményeire is tekintettel a kölcsönbevevőtől is minimálisan elvárható, hogy a nagy összegű, hosszútávra szóló pénzügyi ügylet jellegéhez, a vállalt kötelezettség mértékéhez igazodóan tájékozódjon a szerződés megkötése előtt (BDT2013. 2889), tanulmányozza át a szerződést, szükség esetén az egyes, általa nem érthető rendelkezésekről tájékoztatást kérjen (Kúria 6/2013. számú PJE). Ha a felperes valóban kellő figyelmességgel és körültekintéssel elolvasta volna az egyedi szerződést és a kockázatfeltárási nyilatkozatot, az előzőekben megjelölt szerződési rendelkezések alapján fel kellett volna ismernie, hogy fizetési terhei előre nem látható mértékben is változhatnak

(növekedhetnek is). A felperes a személyes meghallgatása során maga is úgy nyilatkozott, hogy a szerződéskötéskor az árfolyamváltozás 50 %-os mértékével kalkulálva számításokat is végzett, azonban arra maga sem hivatkozott, hogy lett volna az I. r. alperes felé olyan kérdése, miszerint az 50 %-os mértéket meghaladhatja-e az árfolyam elmozdulása. Azt az állítását pedig, hogy az ügyintézőtől olyan tartalmú tájékoztatást kapott, miszerint valószínűleg nem lesz 50 %-os mértékű árfolyamváltozás, nem támasztotta alá az e körben lefolytatott bizonyítás (tanúk meghallgatása) eredménye.

Az elsőfokú bíróság - a fentebb részletezettek szerint - a jogegységi határozatban foglalt iránymutatás helyes alkalmazásával állapította meg, hogy a szerződés és az annak részét képező kockázatfeltáró nyilatkozat alapján az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára felismerhető volt, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül kizárólag őt terheli, és hogy az árfolyam reá nézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa.

Miután az alperesi tájékoztatás nem volt hiányos, félrevezető, a szerződés érvénytelensége sem igazolódott, nem volt helye az érvénytelenség jogkövetkezménye levonásának sem. Minderre tekintettel a felperes fellebbezése alaptalannak bizonyult.

Az ítélet tábla az elsőfokú pertárgy értékét az elsőfokú bíróságtól eltérően határozta meg. A Pp. 24. § (1) bekezdésében foglaltak szerint ugyanis a pertárgy értékének megállapításánál a keresettel érvényesített követelés vagy más jog értéke az irányadó. Jelen ügyben a felperes a pénzfizetésre irányuló marasztalási keresetét a szerződés részleges érvénytelenségére alapította azzal, hogy az érvénytelenség alkalmazandó jogkövetkezménye a szerződés hatályossá nyilvánítása, amelynek keretében elvégzendő elszámolás eredményeként a követelt összegű túlfizetés mutatkozik a javára. Az alperes szerint viszont a felperesnek áll fenn tartozása vele szemben, ami a kereseti kérelem beadásakor - az alperes által nem vitatottan - 1 600 000 Ft volt. Erre tekintettel az ítélet tábla az első- és másodfokú perértéket 1 901 756 Ft-ban határozta meg (keresetlevél benyújtásakor felperes tartozása 1 600 000 Ft, a keresettel érvényesített marasztalási összeg 301 756 Ft).

A fentiek szerint megállapított elsőfokú pertárgyértékből kiindulva - figyelemmel az 1990. évi XCIII. tv. (Itv.) 42. § (1) bekezdés a) pontjában foglaltakra - az elsőfokú eljárási illeték összege helyesen 114 105 Ft, ezért az ítélet tábla e tekintetben pontosította az elsőfokú bíróság ítéletét.

A felperes fellebbezése alaptalannak bizonyult, ezért köteles az alperesek másodfokú perköltségét megfizetni a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján, amelynek mértékét az ítélet tábla a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja, (5) bekezdése, valamint 4/A. §-a alapján állapította meg.

A felperes személyes költségmentesség kedvezményében részesült, ezért az állam által előlegezett fellebbezési eljárási illetéket az állam viseli a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a, továbbá a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján, annak mértéke az Itv. 46. § (1) bekezdésén alapszik.

S z e g e d, 2017. január 18.

Dr. Szeghő Katalin sk.
a tanács elnöke

Dr. Tóth Gabriella sk.
előadó bíró

Dr. Lengyel Nóra sk.
táblabíró

